

Sygn. akt II DO 99/20

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Niedzielak (przewodniczący)

SSN Mariusz Łodko (sprawozdawca)

SSN Paweł Zubert

w sprawie A. S. sędziego Sądu Okręgowego w K.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 18 listopada 2020 r. zażalenia obrońców sędziego A. S. na zarządzenie Przewodniczącego Wydziału I Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2020 r. o odmowie przyjęcia zażalenia obrońcy na postanowienie z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt I DO 25/20

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 4 czerwca 2020 r., sygn. akt PK XIV Ds (...), prokurator Prokuratury Krajowej Wydziału Spraw Wewnętrznych wniósł o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Okręgowego w K. A. S.. Jednocześnie we wniosku tym, na podstawie art. 80 § 2f ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, prokurator złożył zastrzeżenie, że dokumenty załączone do wniosku, znajdujące się w aktach sprawy o sygn. akt PK XIV Ds (...), nie mogą zostać udostępnione sędziemu, jak też ewentualnie ustanowionemu obrońcy, z uwagi na dobro postępowania przygotowawczego. Stanowisko tak sformułowanego wniosku zostało podtrzymane w piśmie z dnia 1 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy, rozpoznający sprawę w pierwszej instancji, postanowieniem z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt I DO 25/20, na podstawie art. 80 § 2g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 365 t.j.) odmówił sędziemu A. S. i jej obrońcy wglądu do dokumentów dołączonych do wniosku prokuratora (pkt 1), jednocześnie udostępniając do wglądu treść wniosku (pkt 2).

Na powyższe orzeczenie zażalenie wniósł obrońca sędziego – SSO W. D., zaskarżył je w zakresie rozstrzygnięcia z pkt 1 i zarzucił „naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na jego treść, a to art. 80 ust. 2g u.s.p. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 41 ust. 2 zd. pierwsze Konstytucji w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji, a także w związku z art. 5 ust. 4 i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, poprzez błędną ich wykładnię skutkującą odmową Pani Sędzi i jej obrońcom wglądu do dokumentów załączonych przez Prokuratora do wniosku o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie Pani Sędzi do odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. pomimo, że:

1. wyprowadzany z powyższych przepisów standard rzetelnego postępowania o charakterze represyjnym, którym niewątpliwie jest niniejsze postępowanie, sprzeciwia się procedowaniu w sytuacji braku możliwości zapoznania się przez Sędziego i jego obrońców z dowodami mającymi świadczyć o spełnieniu przesłanki uchylenia immunitetu opisanej w art. 80 § 2c u.s.p., tj. dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa;
2. fakt, iż w sprawie przesłuchano pracowników zatrudnionych w tym samym sądzie, w którym swój urząd sprawuje Pani Sędzia A. S., nie może stanowić okoliczności uzasadniającej odmowę dostępu do dokumentów dołączonych do wniosku Prokuratora albowiem opiera się na zupełnie dowolnym (bo nie popartym żadnymi dowodami), i dlatego niedopuszczanym domniemaniu, iż na dalszym etapie postępowania przygotowawczego w niniejszej sprawie Sędzia A. S. może podejmować działania mające na celu bezprawne wpływanie na prawidłowy przebieg tego postępowania”.

W konkluzji obrońca obwinionej wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez wyrażenie zgody na udostępnienie sędzi A. S. i jej

obrońcom dokumentów dołączonych do wniosku Prokuratury Krajowej Wydziału Spraw Wewnętrznych w sprawie o sygn. akt PK XIV Ds. (...) o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k.

Zarządzeniem z dnia 20 sierpnia 2020 r., sygn. akt I DO 25/20, na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 23) odmówiono przyjęcia zażalenia obrońcy na postanowienie z dnia 23 lipca 2020 r., uznając je za niedopuszczalne z mocy ustawy.

Zażalenie na to zarządzenie wnieśli obrońcy sędziego A. S. - SSO W. D., adw. A. B. i i adw. J. J. i zarzucili naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 159 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p., poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie, iż na wydane 23 lipca 2020 r. postanowienie nie przysługuje zażalenie, podczas gdy podstawę prawną dla takiego zażalenia stanowi właśnie art. 159 k.p.k., który powinien być stosowany w postępowaniu w przedmiocie uchylenia immunitetu odpowiednio, mając na uwadze treść art. 128 p.u.s.p.

Konkludując wnieśli o uwzględnienie zażalenia i przyjęcie do rozpoznania zażalenia z dnia 7 sierpnia 2020 r. na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2020 r. o odmowie wglądu do dokumentów dołączonych do wniosku Prokuratora o podjęcie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi Sądu Okręgowego w K. A. S..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione zażalenie na zarządzenie z dnia 20 sierpnia 2020 r. w przedmiocie odmowy przyjęcia zażalenia na postanowienie z dnia 23 lipca 2020 r. na uwzględnienie nie zasługiwało, a zaskarżone zarządzenie należało utrzymać w mocy jako zgodne z prawem.

W jego uzasadnieniu słusznie wskazano, że norma wynikająca z przepisów art. 80 § 2f i § 2g p.u.s.p., ma charakter kompletny i brak jest podstaw do odpowiedniego stosowania przepisu art. 159 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p. Jak też, z brzmienia przepisu art. 80 p.u.s.p. nie wynika wprost, że w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, mają

odpowiednie zastosowanie przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym, a w także też i odpowiednio stosowane przepisy Kodeksu postępowania karnego.

W ocenie sądu, zasadnie podnoszą skarżący, że przepisy Kodeksu postępowania karnego mają odpowiednie zastosowanie w sprawach z wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Sąd rozpoznający sprawę podziela poglądy wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, z których wynika, że mimo ograniczonego, po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zakresu regulacji przepisów dotyczących zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, w postępowaniu toczącym się przed sądem dyscyplinarnym w tym przedmiocie, odpowiednie zastosowanie mają przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym, zawarte w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, zaś w zakresie nimi nieregulowanym, przepisy Kodeksu postępowania karnego (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2009 r. (I KZP 5/09, OSNKW 2009, z. 7, poz. 51). Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu immunitetowym, mimo braku wyraźnego uregulowania ustawowego jest utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego (por. uchwały SN z dnia 18 lipca 2016 r., SNO 29/16; z dnia 1 grudnia 2015 r., SNO 75/15).

Nie jest również pozbawiony słuszności pogląd zakładający stosowanie wprost przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, z uwagi na to, że uchwała sądu dyscyplinarnego, podejmowana jest w toku postępowania przygotowawczego, z zastosowaniem przepisów Kodeksu postępowania karnego. Przyjmuje się, że postępowanie w przedmiocie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest postępowaniem incydentalnym w toku trwającego postępowania karnego, którego celem jest weryfikacja, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez sędziego przestępstwa, a w konsekwencji, ewentualne usunięcie negatywnej przeszkody procesowej, pozwalającej na przedstawienie zarzutów.

Powyższe rozważania nie zmieniają oceny, że zaskarżone zarządzenie w przedmiocie odmowy przyjęcia zażalenia obrońców na postanowienie z dnia 23 lipca 2020 r. jest prawidłowe i nie doszło do zarzucanego w nim naruszenia art. 159

kpk w zw. z art. 128 p.u.s.p. Z brzmienia art. 159 kpk wynika, że na odmowę udostępnienia akt w postępowaniu przygotowawczym przysługuje stronom zażalenie; na zarządzenie prokuratora zażalenie przysługuje do sądu.

Postępowanie w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego odpowiedzialności karnej, nie jest postępowaniem dyscyplinarnym, ale incydentalnym rodzajem postępowania, w którym zadaniem sądu dyscyplinarnego jest tylko rozważenie tego, czy powołany we wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za konkretne wskazane przestępstwo, zgromadzony dotąd w sprawie materiał dowodowy, dostatecznie uzasadnia podejrzenie popełnienia przez niego tego przestępstwa (art. 80 § 2c zdanie pierwsze p.u.s.p.). W tym więc postępowaniu - co bezsporne - nie ustala się winy sędziego w zakresie czynu, którego wniosek dotyczy, a wydana w jego toku uchwała zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie jest merytorycznym rozstrzygnięciem w przedmiocie odpowiedzialności sędziego za ten zarzucany mu czyn przestępny.

Uwzględniając zatem specyfikę postępowania immunitetowego oraz odrębność i samodzielność regulacji art. 80 p.u.s.p., która przewiduje w sposób zakresowo podobny do regulacji wynikającej z brzmienia art. 159 k.p.k., możliwość dokonania oceny zastrzeżenia prokuratora w przedmiocie odmowy wglądu do dokumentów lub ich części poprzez sądową kontrolę złożonego przez prokuratora zastrzeżenia, dodatkowe zaskarżenie wydanej w ten sposób decyzji nie ma normatywnego uzasadnienia. Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 80 § 2 g p.u.s.p., zastrzeżenie prokuratora, wydane w trybie art. 80 § 2 f p.u.s.p. i łamiące zasadę prawa wglądu sędziego, którego dotyczy wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, do dokumentów dołączonych do wniosku, podlega kontroli sądu dyscyplinarnego, który podejmuje decyzję, czy odmówić sędziemu wglądu do dokumentów dołączonych do wniosku. Dodatkowa kontrola zastrzeżenia prokuratora, które podlegało weryfikacji przez sąd dyscyplinarny i znalazło odzwierciedlenie w treści postanowienia z dnia 23 lipca 2020 r. nie ma ani racjonalnego, ani ustawowego uzasadnienia. Norma wynikająca z art. 80 § 2 f i 2 g p.u.s.p., która nakazuje sądowi dyscyplinarnemu dokonania weryfikacji zastrzeżenia prokuratora w przedmiocie odmowy sędziemu prawa wglądu do akt

dołączonych do wniosku, zastępuje i wyłącza możliwość wniesienia odrębnego zażalenia. Sąd dyscyplinarny, podejmując decyzję w przedmiocie ograniczenia prawa wglądu do dokumentów dołączonych do wniosku, nie jest związany zastrzeżeniem prokuratora i nie dokonuje automatycznej legitymizacji tej decyzji, jeżeli ma stanowisko odmienne wobec potrzeby, czy celowości utrzymania takiego zastrzeżenia.

W związku z powyższym, takie uregulowanie sposobu weryfikacji zastrzeżenia prokuratora w przedmiocie odmowy dostępu do akt sądowemu, którego dotyczy wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, przyjęte w art. 80 § 2g p.u.s.p., wyklucza możliwość wniesienia odrębnego zażalenia. Kwestia zaskarżalności tego postanowienia została uregulowana w normie wynikającej z przepisów art. 80 § 2f i § 2g p.u.s.p., co czyni twierdzenia obrońców obwinionego sędziego o „stosowaniu odpowiednio” przepisu Kodeksu postępowania karnego (art. 159) i argumentację na poparcie zarzutu zażalenia, całkowicie chybioną.

Zażalenie wniesione przez obrońców zasadnie zatem uznano za niedopuszczalne z mocy ustawy. W takim wypadku musiał znaleźć zastosowanie przepis art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p., który nakazuje prezesowi sądu pierwszej instancji odmówić przyjęcia tego rodzaju środka odwoławczego.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 365 t.j.) postanowił jak w sentencji.